

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
**MAHARASHTRA'S
ECONOMY IN FIGURES
2013**

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई
Directorate of Economics & Statistics,
Government of Maharashtra, Mumbai

महाराष्ट्राची आर्थिक आकडेवारी
Maharashtra's Economy in Figures

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS,
महाराष्ट्राची
MAHARASHTRA'S ECONOMY

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01 (2001)
प्रशासनिक संरचना-			
(i) भौगोलिक क्षेत्र	'००० चौ.कि.	307	308
(ii) महसूली विभाग	संख्या	4	6
(iii) जिल्हे	"	26	35
(iv) तहसील	"	229	353
(v) शहरे †	"	266	378
(vi) वस्ती असलेली गावे †	"	35,851	41,095
(vii) वस्ती नसलेली गावे †	"	3,016	2,616
लोकसंख्या-†			
(i) पुरुष	हजारात	20,429	50,401
(ii) स्त्रिया	"	19,125	46,478
(iii) एकूण	"	39,554	96,879
(iv) ग्रामीण	"	28,391	55,778
(v) नागरी	"	11,163	41,101
(vi) अनुसूचित जाती	"	2,227	9,882
(vii) अनुसूचित जमाती	"	2,397	8,577
(viii) मुख्यतः काम करणारे #	लाखात	189	347
(ix) स्त्री-पुरुष प्रमाण	दर '००० पुरुषांमागे स्त्रियांची संख्या	936	922

† १९६१, २००१ व २०११ च्या जनगणनांनुसार
# १९६१ व २००१च्या जनगणनांमध्ये 'काम करणारे' यांची
व्याख्या वेगवेगळी आहे
@ मुंबई व मुंबई उपनगरांतील ३ तालुके वगळून

महाराष्ट्र शासन, मुंबई

GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, MUMBAI

आधिक आकडेवारी
IN FIGURES, 2013

2010-11	2012-13	Unit	Item
(2011)	(2011)		Administrative structure—
308	308	'000 sq. km.	Geographical area
6	6	Number	Revenue Divisions
35	35	..	Districts
355 [Ⓐ]	355 [Ⓐ]	..	Tehsils
534	534	..	Towns †
40.959	40.959	..	Inhabited villages †
2.706	2.706	..	Un-inhabited villages †
			Population †
58.243	58.243	In ('000)	Males
54.131	54.131	..	Females
1.12.374	1.12.374	..	Total
61,556	61,556	..	Rural
50.818	50.818	..	Urban
13.276	13.276	..	Scheduled Castes
10.510	10510	..	Scheduled Tribes
438	438	In lakh	Main workers #
929	929	Females per '000 males	Sex-ratio

As per 1961, 2001 and 2011 population censuses.

Definition of 'workers' is different in 1961 and 2001 population censuses. P = अस्थायी / Provisional

Ⓐ Excluding 3 tehsils of Mumbai & Mumbai Suburban districts

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
लोकसंख्या-चालू †			(2001)
(x) लोकसंख्येची घनता	प्रति चौ.कि.मी.	129	315
(xi) साक्षरता--			
एकूण	टक्केवारी	36.0	76.9
(a) पुरुष	"	50.9	86.0
(b) स्त्रिया	"	19.9	67.0
धर्म ^			
(xii) बौद्ध	हजारात	2,790	5,839
(xiii) ख्रिश्चन	"	561	1,058
(xiv) हिंदू	"	32,531	77,859
(xv) जैन	"	486	1,302
(xvi) मुस्लिम	"	3,034	10,271
(xvii) शीख	"	58	215
(xviii) इतर धर्म	"	94	237
(xix) धर्म न सांगितलेले	"	1	98
एकूण	"	39,555	96,879
वयोगट (वर्षे) †			(2001)
(xx) ०-०९	हजारात	11,616	19,763
(xxi) १०-१४	"	4,486	11,338
(xxii) १५-१९	"	3,864	9,571
(xxiii) २०-२४	"	3,485	8,856
(xxiv) २५-२९	"	3,229	8,218
(xxv) ३०-३४	"	2,831	7,393

(† १९६१, २००१ व २०११) (^ १९६१ व २००१) च्या जनगणनांनुसार

2010-11	2012-13	Unit	Item
(2011)	(2011)	Population-	contd. †
365	365	per sq. km.	Density of population
82.3	82.3	Percentage	Literacy--
88.4	88.4	"	Total
75.9	75.9	"	Males
(2001)	(2001)	"	Females
5,839	5,839	In ('000)	Religion ^
1,058	1,058	"	Buddhists
77,859	77,859	"	Christians
1,302	1,302	"	Hindus
10,271	10,271	"	Jains
215	215	"	Muslims
237	237	"	Sikhs
98	98	"	Other religions
96.879	96.879	"	Religion not stated
(2011)	(2011)	"	Total
19,183	19,183	In ('000)	Age-group(years) †
10,735	10,735	"	0-09
10,627	10,627	"	10-14
11,091	11,091	"	15-19
10,147	10,147	"	20-24
8,796	8,796	"	25-29
		"	30-34

As per († 1961, 2001 & 2011) (^ 1961 & 2001) population censuses

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
बयोगट (वर्षे)-चालू †			
(xxvi) ३५-३९	हजारात	2,333	6,958
(xxvii) ४०-४४	..	1,961	5,546
(xxviii) ४५-४९	..	1,603	4,543
(xxix) ५०-५४	..	1,288	3,446
(xxx) ५५-५९	..	1,002	2,673
(xxxi) ६०-६४	..	741	2,731
(xxxii) ६५-६९	..	492	2,633
(xxxiii) ७०-७४	..	} 623	1,629
(xxxiv) ७५-७९	..		683
(xxxv) ८० +	..		779
(xxxvi) बय न सांगितलेले	..		118
एकूण		39,554	96,879
राज्य उत्पन्न—			
चालू किंमतीनुसार राज्य उत्पन्न	₹ कोटी	2,074	2,19,038
चालू किंमतीनुसार			
राज्य उत्पन्नातील वाटा—			
(i) कृषि व संलग्न कार्ये	टक्के	31.4	16.7
(ii) उद्योग क्षेत्र	..	22.9	25.3
(iii) सेवा क्षेत्र	..	45.7	58.0
चालू किंमतीनुसार दरडोई	₹	531	22,777
उत्पन्न			

^ १९६१ व २००१ च्या जनगणनानुसार

+ पहिले सुधारित अंदाज / First revised estimates

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Age-group (years)—contd. †
8.247	8.247	In ('000)	35-39
7,196	7,196	..	40-44
6.032	6.032	..	45-49
4.919	4.919	..	50-54
3.886	3.886	..	55-59
3.642	3.642	..	60-64
3.078	3.078	..	65-69
2.143	2.143	..	70-74
1.063	1,063	..	75-79
1.180	1,180	..	80 +
408	408	..	Age not stated
1,12,374	1,12,374	..	Total
9.50.771	11.96.754 +	₹ crore	State Income-- Income at current prices
			Share in State Income at Current Prices--
12.9	11.4 +	Per cent.	Agriculture & allied activities
27.7	25.5 +	..	Industry sector
59.3	63.1 +	..	Service sector
84.858	1.03.991 +	₹	Per capita Income at current prices

^ As per 1961 and 2001 population censuses

++ दूसरे सुधारित अंदाज / Second revised estimates

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
राज्यस्तरीय ग्राहक किंमत निर्देशांक—			Base year (1982)
(i) ग्रामीण	-		437
(ii) नागरी	-		424
औद्योगिक कामगारांकरिता ग्राहक किंमत निर्देशांक			Base year (1982)
(i) मुंबई	-		512
(ii) सोलापूर	-		466
(iii) नागपूर	-		469
(iv) पुणे	-		501
(v) नाशिक	-		477
(vi) अकोला	-		459
(vii) कोल्हापूर	-		466
(viii) जळगाव	-		449
(ix) नांदेड	-		466
(x) औरंगाबाद	-		479
राज्य शासन-जमा व खर्च— (महसुली लेखा)(प्रत्यक्ष)			
I जमा—			
(a) कर महसूल	₹ लाख	8.131	22.50.794
(b) करांव्यतिरिक्त महसूल	"	3.744	7.05.898
एकूण जमा	"	11.875	29.56.692

सु.अं /RE - सुधारित अंदाज/Revised Estimates

2010-11	2012-13	Unit	Item
Base year (2003)	Base year (2003)		State Level Consumer Price Index Numbers--
181	218		Rural
175	208		Urban
Base year (2001)	Base year (2001)		Consumer Price Index Numbers for Industrial workers
178	218		Mumbai
182	220		Solapur
207	246		Nagpur
185	221		Pune
186	228		Nashik
175	216		Akola
184	226		Kolhapur
186	230		Jalgaon
200	251		Nanded
183	234		Aurangabad
	(सु.अं / RE)		State Government Receipts and Expenditure (Revenue Account) (Actual)--
86.44.688	1.15.77.489	₹ lakh	Receipts—
19.42.094	28,84,780	..	Tax Revenue
		..	Non-Tax Revenue
1.05.86.782	1.44.62.270	..	Total Receipts

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
राज्य शासन-जमा व खर्च— (महसुली लेखा)—चालू			
II खर्च—			
(a) विकास खर्च—			
(i) सामाजिक सेवा	₹ लाख	4.001	14.35.071
(ii) आर्थिक सेवा	"	2.533	7.65.586
(iii) इतर सेवा	"	1.181	69.225
एकूण (a)	"	7.715	22.69.882
(b) विकासेतर खर्च—			
(i) प्रशासकीय सेवा @	₹ लाख	2.096	3,39.453
(ii) ऋण सेवा	"	1.366	5.35.893
(iii) इतर सेवा †	"	1.450	5.94.868
एकूण (b)	"	4.912	14.70.214
एकूण खर्च (a + b)	"	12.627	37.40.096
(III) एकूण आधिक्य (+) किंवा तूट (-)	"	(-) 752	(-)7.83.404
राज्य योजना खर्च	₹ कोटी	79	9.579

@ सामूहिक सेवांवरील खर्च धरून
† आर्थिक सेवा, निवृत्तिवेतने, संकीर्ण सर्वसाधारण सेवा, राज्याची अंगे
आणि इतर विकासेतर खर्च धरून

2010-11	2012-13	Unit	Item
			State Government Receipts and Expenditure (Revenue Account) (Actual) - contd.
			Expenditure—
			Development Expenditure—
48.28.206	65.82.934	₹ lakh	Social services
19.28.536	28.24.098	"	Economic services
1.18.773	1.48.989	"	Other services
68.75.515	95.56.021	"	Total (a)
			Non-Development Expenditure—
9.79.829	13.08.813	₹ lakh	Administrative services @
16.54.897	20.44.895	"	Debt services
11.35.697	15.49.890	"	Other services †
37.70.423	49.03.598	"	Total(b)
1.06.45.938	1.44.59.618	"	Total Expenditure
(-)59.156	(+)2.651	"	Overall Surplus (+) or Deficit (-)
33.256	44.943	₹ Crore	State Plan Expenditure

@ Inclusive of expenditure on Community Services.

† Includes fiscal services, pensions, miscellaneous general services, organs of State and other non-development expenditure.

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
कृषि—			
(a) जमिनीचा वापर—			
(i) वनांखालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	5.411	5.150
(ii) मशागतीसाठी उपलब्ध नसलेले क्षेत्र	"	2.495	2.908
(iii) निव्वळ पेरणी क्षेत्र	"	17.878	17.844
(iv) एकापेक्षा अधिकवेळा पेरणी केलेले क्षेत्र	"	944	3.775
(v) पिकांखालील एकूण क्षेत्र	"	18.823	31.619
(b) उत्पादन—			
(i) अन्नधान्ये	हजार टन	7,744	10.133
(ii) कापूस (रुई)**	हजार गासड्या	1.673	1.803
(iii) तेलबिया	हजार टन	N.A.	2.099
(iv) भुईमूग	"	800	470
(v) ऊस	"	10.404	49.569
(c) कृषि उत्पादनाचे निर्देशांक—			
(१९७९-८२=१००)			
सर्व पिके		-	127.4
(d) खतांचा वापर—	हजार टन	29	1.650

** एक गासडी १७० किलोची / Bales of 170 kg. each.

P - अस्थायी / Provisional

2010-11	2012-13	Unit	Item
	(2011-12)		Agriculture—
			Land Utilisation—
5.216P	5.211 P	'000 hect.	Area under forest
3.180P	3.178 P	"	Land not available for cultivation.
17.406P	17.386 P	"	Net area sown
5.769P	5.720 P	"	Area sown more than once
23.175P	23.106 P	"	Gross cropped area
			Production of-
15.413	11.219	'000 tonnes	Foodgrains
7.473	6.793	'000 bales	Cotton (Lint)**
5.056	5.106	'000 tonnes	Oilseeds
470	286	"	Groundnut
85.691	77.592	"	Sugarcane
			Index Number of Agricultural Production -- (1979-82=100)
223.8	190.9 P		All Crops
7.030	5.470	'000 tonnes	Consumption of fertilizers—

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
कृषि—चालू			
जलसिंचन—			
(i) सिंचनाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	1.072	3.249
(ii) सिंचनाखालील क्षेत्राची कसलेल्या निव्वळ क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्के	6.0	16.8
(iii) सिंचनाखालील स्थूल क्षेत्र	हजार हेक्टर	1.220	3.852
बीज—			
(i) विद्युतीकरण झालेली नगरे व खेडी	टक्केवारी	2.4	100
(ii) विजेचा वापर	दशलक्ष युनिटस्	2.720	47.289
(a) कृषि	"	15	9.940
(b) औद्योगिक	"	1.853	18.363
(c) इतर	"	852	18.986
(iii) बीज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप	संख्या	7.071 (1961-62)	23.28.000

\$\$ ग्रामीण विद्युतीकरण

2010-11	2012-13	Unit	Item
N.A.	N.A.	'000 hect.	Agriculture---contd. Irrigation--- Net area irrigated
N.A.	N.A.	per cent	Percentage of irriga- ted area to net area sown
N.A.	N.A.	'000 hect.	Gross area irrigated
			Electricity---
99.77 \$\$ (2010-11)	99.91 \$\$ (2011-12)	Percentage	Towns and villages electrified
87.396	1,00,665	M. Unit	Consumption of electricity power
16.257	20.984	"	Agricultural
34.416	38.110	"	Industrial
36.723	41.571	"	Others
34.90.598	39.02.319	Number	Agricultural pumps energised

N.A. उपलब्ध नाही / Not Available.

\$\$ Rural electrification

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
पशुसंवर्धन—			
(i) एकूण पशुधन	हजारात	26.048 (1961)	39.638 (1997)
(ii) एकूण कॉबड्या-बदके	"	10.578 (1961)	35.392 (1997)
(iii) पशुवैद्यकीय बहुचिकित्सालये	संख्या	N.A.	31
(iv) पशुवैद्यकीय दवाखाने (शाखा धरून)	"	454	1,353
(v) कृत्रिम रेतन केंद्रे	"	186	4,523
मत्स्यव्यवसाय—			
(i) सागरी किनाऱ्याचो लांबी	कि.मी.	720	720
(ii) सागरी मासळी उतरविणारी केंद्रे	संख्या	184	184
(iii) मत्स्य उत्पादन—			
(a) सागरी	मे.टन	1,90,432	4,02,769
(b) भूजलाशयीन	"	10,000	1,23,266
(iv) मच्छिमारी नांका—			
(a) एकूण	संख्या	N.A.	21,596
(b) यांत्रिक	"	N.A.	10,814
(c) बिगर-यांत्रिक	"	N.A.	10,778

\$ महाराष्ट्र पशु व मत्स्यविज्ञान विद्यापिठाचो ३ सर्वाचिकित्सालये समाविष्ट.
N.A. = उपलब्ध नाहो / Not Available. P अस्थायी / Provisional

2010-11	2012-13	Unit	Item
35.955 p (2007)	35.955 P (2007)	In ('000)	Animal husbandry— Total livestock
64.756 p (2007)	64.756 P (2007)	"	Total poultry
32	35 \$	Number	Veterinary Poly-clinics
1.738	1.748	"	Veterinary dispen- saries (including Branch dispensaries)
4.859	4.864	"	Artificial insemination centres
			Fisheries—
720	720	Km.	Length of coastline
162	162	Number	Marine fish landing centres
			Fish production—
4.46.703	4.48.913	M.tonnes	Marine
1,30,284	1,37,461	"	Inland
			Fishing boats—
14.446	15.083	Number	Total
12.154	12.536	"	Mechanised
2.292	2.547	"	Non-mechanised

\$ Includes 3 polyclinics of Maharashtra Animal and Fishery Science University

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
मत्स्यव्यवसाय—चालू			
(v) क्रियाशील मच्छिमार			
(a) पूर्णकालिक**	संख्या	N.A.	1.79.146
(b) अंशकालिक**	"	N.A.	50.051
(vi) मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित व्यवसायांत गुंतलेले लोक**	"	N.A.	3.37.487
(vii) एकूण मच्छिमारांचा लोकसंख्या**	"	N.A.	4.58.079
(viii) निपजयोग्य क्षेत्र	हॅक्टर	2.75.000	3.20.000
(ix) मत्स्यबीज उत्पादन व संगोपन केंद्रे	संख्या	...	70
वनव्याप्त क्षेत्र—			
राखीव	चौ.कि.मी.	39.660	45.037
संरक्षित	"	17.400	8.116
अवर्गीकृत	"	6.440	4.534
एकूण	"	63.500	57.687
वनोत्पादन—			
इमारती लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	332	167
(मूल्य)	₹ लाखात	390	8.470
जळाऊ लाकूड (उत्पादन)	हजार घनमीटर	1.855	248
(मूल्य)	₹ लाखात	109	1.370
गोंण उत्पादन (मूल्य)	"	108	7.170
एकूण (मूल्य)	"	607	17.010

N.A.- उपलब्ध नाही / Not Available.

** १९९७ व २०१० मत्स्यगणनानुसार

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Fisheries – contd.
			Working fishermen –
63.333	63.333	Number	Full-time**
13.012	13.012	"	Part-time**
1.93.378	1.93.378	"	Population engaged in occupation related to fisheries**
3.86.259	3.86.259	"	Total fishermen population**
3.16.998	3.16.998	Hectares	Water spread area
70	70	Number	Fish seed and rearing farms
			Forest Area
49.223 P	50.716	Sq.km.	Reserved
8.194 P	6.716	"	Protected
4.522 P	3.937	"	Unclassed
61.939 P	61.369	"	Total
			Forest products
117	92 P	'000 cu.m.	Timber (Quantity)
11.035	22.860 P	₹ lakh	(Value)
421	322 P	'000 cu.m.	Firewood (Quantity)
4.218	3.274 P	₹ lakh	(Value)
11.867	18.341 P	"	Minor products (Value)
27.120	44.475 P	"	Total (Value)

P = अस्थायी Provisional

** As per 1997 and 2010 fisheries censuses

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
दुग्धव्यवसाय—			
(i) प्रतिदिन दूध संकलन- गाय	लाख लिटर	N.A.	} 40.00
म्हंस	"	N.A.	
(ii) एकूण दूध शीतकरण- केंद्रे	संख्या	N.A.	106
क्षमता	लाख लिटर	N.A.	18.37
सहकार—			
(i) सर्व सहकारी संस्था- संस्था	संख्या	31.565	1.58.016
सभासद	हजारात	4.191	43.022
खेळले भांडवल	₹ कोटी	291	1.34.441
(ii) प्रार्थामिक कृषि पत संस्था—			
संस्था	संख्या	21.400	20.551
सभासद	हजारात	2.170	10.125
दिलेले कर्ज	₹ कोटी	43	3.734
येणे कर्ज	"	48	5.308
(iii) घाऊक ग्राहक भांडारे	संख्या	1	145
(iv) प्रार्थामिक ग्राहक भांडारे	"	1.140	3.434
उद्योग व खाणकाम			
उत्पादन §—			
(i) काळसा	हजार टन	856	28.754
(ii) कच्चे लांगंड	"	362	22
(iii) चुनखर्डी	"	55	6.066

N.A. = उपलब्ध नाही / Not Available

2010-11	2012-13	Unit	Item
35.37	40.74	Lakh litre	Dairy Development— Daily milk collection— Cow
		"	Buffalo
106	141	Number	Total milk chilling— Centres
27.07	25.17	Lakh litre	Capacity
2.24.306	2.30.673 P	Number	Co-operation— All Co-op. Societies— Societies
53.022	58.058 P	In ('000)	Membership
2.48.434	2.58.799 P	₹ crore	Working capital
			Primary Agricultural Credit Societies— Societies
21.451	21.238 P	Number	Membership
15.001	16.813 P	In ('000)	Advances
8.060	8.324 P	₹ crore	Outstanding loans
12.024	10.009 P	"	Wholesale consumer stores
174	167 P	Number	Primary consumer stores
2.855	2.662 P	"	Industry and Mining production of §— Coal
36.932	39.187 P	'000 tonnes	Iron ore
1.018	1.777 P	"	Limestone
10.431	12.093 P	"	

P - अस्थायी / Provisional

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
उद्योग व खाणकाम			
उत्पादन §—चालू			
(iv) कच्चे मँगनीज	हजार टन	232	363
(v) बॉक्साइट	"	27	1.027
(vi) सुती कापड	कांटी चौ.मीटर	167	73
(vii) साखर	हजार टन	523	6.720
उद्योग—			(31-12-2000)
(i) नोंदणी झालेले कारखाने §	संख्या	8.782	34.603
(ii) नोंदणी झालेले चालू कारखाने §	"	8.233	28.324
(iii) नोंदणी झालेल्या चालू कारखान्यांत काम करणारे कामगार §	हजारात	787	1.201
(iv) दर लाख लोकसंख्ये-मागे कामगारांचे प्रमाण §	संख्या	1.988	1.289
(v) उत्पादन भांडवल	₹ कांटी	533	84.820
(vi) एकूण उत्पादन	"	924	1.86.795
(vii) वस्तुनिर्माणाद्वारे मूल्यवृद्धी	"	271	30.556
(viii) साखर कारखाने	संख्या	27	153
(ix) सूत गिरण्या	"	2	183

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year.

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Industry and Mining
			production of §—contd.
589	700 P	'000 tonnes	Manganesec ore
2,492	3,015 P	"	Bauxite
16.10	20.55 P	Crore sq. metres	Cotton cloth
7,538	5,840	'000 tonnes	Sugar
(31-12-2010)	(31-12-2011)		Industries—
41,938	42,966	Number	Regd. factories §
34,888	35,876	"	Regd. working factories §
1,648	1,815	In ('000)	Workers employed in registered working factories §
1,471	1,598	Number	Workers per lakh of population §
(2009-10)	(2010-11)		
2,60,741.	2,99,714	₹ crore	Productive capital
6,24,049	7,85,363	"	Gross output
1,17,872	1,49,695	"	Value added by manufacture
202	202 P	Number	Sugar factories
166	148 P	"	Spinning mills

P = अस्थायी / Provisional

N.A.= उपलब्ध नाही / Not Available

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
उद्योग—चालू			
(x) औद्योगिक विवाद— §			
संप व टाळेबंदी संख्या	संख्या	274	59
भाग घेतलेले कामगार	शंभरात	834	237
वाया गेलेले मनुष्यादिन	लाखात	5.76	52.31
विविध उद्योगांतील	शंभरात	7.873	12.006
एकूण दैनिक			
सरासरी रोजगार			
संयुक्त भांडवली संस्था—			
(i) चालू संस्था	संख्या	4.828	1.17.339
(ii) भरणा केलेले भांडवल	₹ कोटी	397	53.549
कामगार व रोजगार—			
(i) चालू कारखान्याची संख्या	संख्या	8,233	28.324
(ii) चालू कारखान्यातील रोजगार	हजारात	787	1.201
(iii) एकूण नोंदलेल्या आस्थापना §(a)(i)	संख्या	3.06.281	5.85.679
(iv) नोंदलेल्या आस्थापनांतील कामगार §	"	5.09.570	22.68.535

P = अस्थायी / Provisional
 (a)(i) कामगार नसलेल्या संस्थांची संख्या वगळण्यात आलेली आहे.

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Industries—contd.
33	22	Number	Industrial disputes--§
135	163	Hundred	strikes & lockouts
22.43	12.97	Lakh	Workers participated
16.478	20.583 P	Hundred	Person days lost
			Total average daily
			employment in the
			different industry
	(2011-12)		Joint Stock
			Companies--
1.45.349 P	1.58.812 P	Number	Companies at work
2.74.568 P	3.68.587 P	₹ Crore	Paid up capital
			Labour and
			Employment -
34.888	36,808 P	Number	No. of working factories
1.647	2.058 P	In ('000)	Employment in
			working factories
(2005)	(2005)		
6.87.115	6.87.115	Number	Total registered
(2005)	(2005)		establishments § @ @
26.71.279	26.71.279	"	Employees in
			registered
			establishments §

§ कैलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year.

@ @ Excluding No. of establishments which are not having workers

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
कामगार व रोजगार—चालू			
(v) रोजगार व स्वयंरोजगार मार्गदर्शन केंद्रे ‡	संख्या	27 (1961)	42
(vi) जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागा ‡	हजारात	616 (1961)	439
(vii) चालू नोंदवहीवरील व्यक्ती ‡	"	1.622	43.448
(viii) शासकीय कर्मचारी †	संख्या	2.17.896 (1st July 1961)	6.22.850 (1st July 2000)
वैद्यकीय व आरोग्य सेवा—			
(i) रुग्णालये	संख्या	N.A.	981
(ii) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	"	N.A.	1,768
(iii) दवाखाने	"	N.A.	1,629
(iv) आयुर्वेदिक/होमिओपथी व युनानी संस्था—			
(a) रुग्णालये	संख्या	N.A.	90
(b) दवाखाने	"	N.A.	N.A.
(v) कुटुंब कल्याण केंद्रे	"	N.A.	2,237

‡ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year.
† भरलेली पदे / Filled in posts

2010-11	2012-13	Unit	Item
44	50	Number	Labour and Employment—contd.
346.2	118.9	In ('000)	Employment and self-employment guidance centres §
2,596.2	3,34.8	"	Vacancies notified §
5,93,217 P	5,93,217 P	Number	Persons on live register §
(1st July, 2008)	(1st July, 2008)		Government employees†
1,264	1,393	Number	Medical and Health Services—
1,816	1,816	"	Hospitals
2,924	3,087	"	Primary health centres
			Dispensaries
			Ayurvedic/Homoeopathic and Unani Institutions-
114	114	Number	Hospitals
514	515	"	Dispensaries
N.A.	2,656	"	Family Welfare Centres

P = अस्थायी / Provisional

N.A. = उपलब्ध नहीं / Not Available

वाब	परिमाण	1960-61	2000-01
शिक्षण—			
(i) कला, शास्त्र, वाणिज्य व विधी महाविद्यालये	संख्या	81 [^]	1,008 [^]
(ii) शिक्षक प्रशिक्षण महाविद्यालये	"	N.A.	275
(iii) वैद्यकीय महाविद्यालये	"	15	161
(iv) प्रार्थामिक शिक्षण—			
(a) संस्था	"	34,594	65,960
(b) पटसंख्या	हजारात	4,178	11,857
(c) शिक्षक	"	113	313
(v) माध्यमिक शिक्षण—			
(a) संस्था	संख्या	2,468	14,773
(b) पटसंख्या	हजारात	885	8,652
(c) शिक्षक	"	35	242
(vi) उच्च शिक्षण— (सर्व प्रकारच्या)*			
(a) संस्था	संख्या	211	1,599
(b) पटसंख्या	हजारात	110	939

N.A.= उपलब्ध नाही / Not Available

P = अस्थायी / Povisional

E = अंदाजित / Estimated

[^] विधी वगळून / Except Law

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Education---
2.387 P	2.387 P	Number	Arts, Science, Commerce and Law Colleges
468 P	468 P	"	Teachers Training Colleges
248	263	"	Medical Colleges
			Primary Education---
75.695 E	1.02.128 E	"	Institutions
16,128 E	16.227 E	In ('000)	Enrolment
349 E	525 E	"	Teachers
			Secondary Education---
21.357 E	18.505 E	Number	Institutions
10.771 E	5.625 E	In ('000)	Enrolment
298 E	166 E	"	Teachers
			Higher Education---
			(All types)*
3.277 E	3.277 E	Number	Institutions
1.784 E	1.829 E	In ('000)	Enrolment

* कनिष्ठ, वैद्यकीय अभियांत्रिकी व कृषि महाविद्यालये आणि पदवीपूर्व व्यवसाय शिक्षण संस्था वगळून /Excluding Junior, Medical, Engineering & Agricultural Colleges & Pre-degree vocational educational institutions

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
परिवहन व दळणवळण --			
(i) रेल्वे मार्गांची लांबी	कि.मी	5.056	5.459
(ii) पृष्ठांकित रस्त्यांची लांबी	कि.मी.	24.852 (1962)	1.78.999
(iii) राष्ट्रीय महामार्ग	"	2.346	3.688
(iv) राज्य महामार्ग	"	10.002	33.212
(v) प्रमुख जिल्हा रस्ते	"	11.403	46.751
(vi) इतर जिल्हा रस्ते	"	7.379	43.696
(vii) ग्राम रस्ते	"	9.570	89.599
(viii) वापरात असलेली मोटार वाहने	संख्या	1,00,144	66,07,054
(ix) टपाल कार्यालये	"	N.A.	12,788
(x) भ्रमणध्वनी	लाखात	N.A.	N.A.
(xi) दूरध्वनी	"	N.A.	54.58
महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ —			
(i) वर्षअखेरीस असलेले मार्ग	संख्या	1,716	19,679
(ii) मार्गांची एकूण लांबी	'०० कि.मी.	926	13,569
(iii) रस्त्यांवरील गाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	संख्या	1,920	15,920

N.A.= उपलब्ध नाही / Not Available

2010-11	2012-13	Unit	Item
5.984	6.107	Km.	Transport and Communications Railway route length
2.21.182	2.23.381	Km.	Surfaced road length
4.376	4.376	"	National Highways
34.103	34.222	"	State Highways
49.936	50.256	"	Major District Roads
46.897	47.573	"	Other District Roads
1.06.400	1.06.745	"	Village Roads
1,69.89.659	2.08.72.100	Number	Motor vehicles in operation
12.602	12.595	"	Post Offices
965.16	987.72	In lakh	Cell phones
58.45	54.51	"	Telephones
16.932	17.669	Number	Maharashtra State Road Transport Corporation Routes at the end of the year
12.720	13.196	'00 Km.	Total route distance
15.359	16.214	Number	Average number of vehicles on road per day

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ ---चालू			
(iv) प्रवाशांची दैनिक सरासरी संख्या	लाख	5.53	65.11
स्थानिक स्वराज्य संस्था—			
(i) जिल्हा परिषदा	संख्या	25	33
(ii) पंचायत समित्या	"	295	321
(iii) ग्रामपंचायती	"	21.636	27.735
(iv) नगर परिषदा	"	219	228
(v) महानगरपालिका	"	3	15
(vi) नगर पंचायत	"	--	3
(vii) कटक मंडळ	"	7	7
पोलीस—			
(i) एकूण पोलीस ठाणी §	संख्या	638 (1962)	908
(ii) पोलीस चौक्या व दूरक्षेत्रे §	"	488 (1962)	1.775
(iii) एकूण पोलीस अधिकारी व कर्मचारी §	"	62.436 (1962)	1.44.321

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती /Figures relate to calendar year.

2010-11	2012-13	Unit	Item
69.50	71.61	Lakh	Maharashtra State Road Transport Corporation —contd. Average number of passengers travelled daily
33	33	Number	Local Self Government Institutions- Zilla Parishads
351	351	"	Panchayat Samitis
27.913	27.873	"	Gram Panchayats
222	220	"	Municipal Councils
23	26	"	Municipal Corporations
4	12	"	Nagar Panchayat
7	7	"	Contonment Board
1.033	1,055	Number	Police- Police Stations §
1.854	1.961	"	Police beats & outposts §
2.09.381	2.05,464	"	Total Police personnel §

बाब	परिमाण	1960-61	2000-01
मोठ्या बंदरांतील माल वाहतूक			
(a) मुंबई पोर्ट ट्रस्ट			
(i) आयात	हजार टन	10.795	15.100
(ii) निर्यात	"	3.926	9.300
(b) जवाहरलाल नेहरू			
(i) आयात	हजार टन	--	} 18.600
(ii) निर्यात	"	--	
बँकिंग—			
अनुसूचित वारिणज्यिक §			
(i) बँक कार्यालये	संख्या	N.A.	6,294
(ii) एकूण ठेवी	₹ कोटी	N.A.	1.76.001
(iii) एकूण कर्ज	"	N.A.	1.43.507
(iv) दर लाख लोकसंख्येमागे बँक कार्यालयांची संख्या		N.A.	6.5
छापखाने व प्रकाशने—			
(i) छापखाने	संख्या	2.229 §	1.459
(ii) दैनिके	"	109	661
(iii) इतर नियतकार्तिके	"	890 §	3.736
(iv) पुस्तके	"	2.348	1.056

N.A.—उपलब्ध नाही / Not Available

§ कॅलेंडर वर्षासाठी माहिती / Figures relate to calendar year

2010-11	2012-13	Unit	Item
			Cargo handled at Major ports Mumbai Port Trust
36,755	40,060	'000 tonnes	Imports
17,830	17,978	"	Exports
			Jawaharlal Nehru
33,446	33,699	'000 tonnes	Imports
30,871	30,789	"	Exports
	(2013) †		Banking — Scheduled commercial§
8,515	9,774	Number	Banking offices
14,03,955	17,85,043	₹ Crore	Total Deposits
11,76,087	15,76,490	"	Total Credits
7.5	8.4		No.of banking offices per lakh population
			Press and Publications
1,557	1,755	Number	Printing presses
710	871	"	Dailies
2,371	2,720	"	Other periodicals
746	796	"	Books

† मार्च अखेर /As at the end of March

P - अस्थायी / Provisional